

לפני 25 שנה

בדיקת יכולת הקליטה בארץ של יהדות טוניס, תוך איזכור מאמר מערכת ב"הארץ" שסיפק כבושרה של מדינת-ישראל לקלוט יהודים אלה **
בשער הגלילון: תמר רפפורט, מנערת-הזוהר של תל-אביב בראשית שנות ה-50.

"העולם הזה" 745, תאריך: 7.2.52

דוב יוסף, שר-המיסחר והתעשייה כצנזור על העיתונות * להיכן נעלם מרדכי אורן בביקורו במיזרח אירופה?

מצידן. אויבי מפ"ם רגילים להרגיז את מנהיגי המפלגה, ובעיקר את משה סנה*, דובר האגף הפרו-סובייטי הקיצוני, בני חושים קודרים ביחס למה שעלול לקרות להם במיקרה שהסובייטים יגיעו לארץ, וזאת בהסתמכם על מה שקרה למנהיגים שמאליים אחרים שהתחרו במנהיגים קומרי גימטניים רישמיים. גורלו של מרדכי אורן**, יהיה כאשר יהיה, מאיר הלצה זו באור בלתי-הומוריסטי בהחלט.

מומחים, שהחל מתארגן לפני כשנה כאחת משלוחות אגף המדע. המדור הינו עדיין הצנוע וקטן-ההוצאות שבמדורי משרד ראש-הממשלה. ומסתפק בשלושה משרדים בקונסוליות בניו-יורק, לונדון ופאריס. במשך חצי השנה האחרונה הצליח המדור לקשור קשרים ראשונים עם 348 אנשי-מדע ומומחים שהבטיחו לבוא לעזרת המדינה (תמורת תנאי חיים ושיכון הוגנים, שאותם מוודא המדור).
השבוע חגג המדור יובל קטן, בהגיע ארצה המומחה ה-125. שזכנס מייד לתפקידו במשרד-התחבורה.

אנשים

ארזה יגאל ארון *** זכה בשיא נוסף: הוא בעל מכונית-הנוסעים היחידה בכרייזלר הגדולה הנושאת מיספר ישראלי. מקורה של מכונית האלוף-הסטודנט: מתנת צה"ל למי שהיה מפקד-הפלמ"ח. אחרי שהמחסור בספריילימוד גבר והלך, נמצא משיע לשני פרופסורים מהאוניברסיטה העברית בירושלים: ד"ר **בן-גוריון**, שעל סמך התערבותו האישית נהג משרד-האוצר כיוצא-אמן-הכלל, והקציב מטבע-זר לרכישת ספרי היסטוריה וכימיה שהיו דרושים לשני הפרופסורים.

* אותה שנה פירסם סנה 99 שבו גינה את הציונות ופרש מ"מפ"ם, ואחר-כך הצטרף למק"י.
** אורן בילה קרוב לשלוש שנים בכלא הציני, ומישפטו היה קשור בהזדחית הצמרת היהודית של המפלגה הקומוניסטית שם, ובהוצאתה להורג.
*** באותה תקופה טרם הוצמדה הי חוספת (מיל), לשמות אלופי צה"ל הי משוחזרים.

העלומות

אורה של הלצה
כשנפרד מרדכי אורן, איש קיבוץ השומר-הצעיר מירוע, אשר יצא לקונגרס האיגודים-המקצועיים (הפרו-קומוניסטיים) בברלין המיוחית, בירכותו כמה מידיו בקינאתמה. לא לכל אורה ישראלי ניתנת הזדמנות לחזור אל מאחרי מסך-הברזל, לראות שנית את ארץ-הולדתו, ולבחון באופן בלתי-אמצעי את התקדמות המיפעל הסוציאליסטי בארצות הדמוקראטיה העמית. השבוע הפכה קינאה זו דאגה חמורה. עיקבותיו של מרדכי אורן נעלמו. אה דים מבני-מיסלגתו התחמו בתיקוה שאולי שכת אורן לשלוח הודעה ארצה.
הדבר שהפך את העלומה ממיקרה רגיל לידע-הרבתני, היה נעוץ בעובדה שאורן שייך למרכז מיסלגה המעריצה את ברית המועצות ואת ארצות הדמוקראטיה הי עממית, מבלי ליהנות מהערצה מקבילה

השופט איצ'נר מזחי בחקירה המישפטית הראשונה בתולדות אילת לפני השטרוריה

יוני, כי הממשלה עומדת למנוע גם בעתיד הבאת נייר בצורה שאינה עולה דוויזים* למדינה, כלומר בדרך של ייבוא ללא תשלום. דברים אלה נאמרו, כאילו, כתגובה על פירסומה של ספרות "פורנוגרפית", מסקנתם ברורה: האפשרות האחרונה של אייתלות קבלת נייר, ולו גם במחיר מופרז, תחוסל.

2 יולי '52

נוח לעשות דבר זה בחסות מילחמת קודש נגד פורנוגרפיה. עד כה לא היש איש כי הפורנוגרפיה, דווקא, מאיימת על עתיד המדינה. אולם ברע שמישהו, ויהיה זה שריהרשים בכבודו ובעצמו, יקבל על עצמו להחליט מה רצוי לפרסם ומה לא, מה מוסרי ומה לא, מה מועיל ומה מזיק — ברע זה הגיע סופו של חופש-העיתון ובריורשים*** לא היו מתחוללות, לולא יירד ערך החוק בעיני הנוער. ייתכן שההמון המוסת לא היה מטיל מצור על הכנסת, לולא יירד ערך הכנסת בעיני אחרי כפיית-המצפון של חבריה. חופש-הביטוי החוקי יכול להסרוד ולהרגיז — אולם תוצאות סתימתו עלולות להיות מטרידות ומרגיזות עוד יותר.

...העיתון הוא כלבה-שמירה של הציבור. אין הוא מלאך מן השמים, הצודק תמיד, ואין הוא גם תמיד סמל המוסר. אולם עצם קיומו מגביל את השליטון הגבולה חמורה. במקום שקיימת עיתונות חופשית לא ייעשו בפרהסייה מעשים של שחיתות והפקרות, לא תעשה הממשלה מעשים רבים שהיתה עושה אותם אילו היתה בטוחה שלא יגיעו לאזוני ההמונים. בארץ היתה העיתונות מגובלת מאן, כי כמעט כולה היתה שייכת למפלגות, עובדה המבטלת כימעט לחלוטין את המצפון שלה. בכל-זאת עלה בידי הציבור להקים ולקיים בחיים קומץ של עיתונים בלתי-תלויים (חלקית או החלטית).
בזמן האחרון השמינו שרי-הביטחון ושרי-המיסחר-התעשייה*** בפומבי כמה הערות על העיתונות, שהיו מעוררות בכל מדינה אחרת שערורייה שהיתה קוברת את הממשלה תחתיה. לא היו אלה הלצות סתמיות — שרי-הביטחון הוא שליט הצנזורה, ואילו שרי-המיסחר-התעשייה ממונה על ייבוא הנייר והלוקות.
איש מאיתנו אינו אוהב צנזורה, ולא תמיד צודקת הצנזורה בהחלטותיה. בכל-זאת אין הצנזורה מסכנת כיום את חופש-העיתונות. אין בה גם שום, כי בארץ שבה תלוי קיום העיתון בהקצבת-נייר ממשלתי, קיימים אמצעים יעילים יותר לסתום את פיו.

מוגנון

פקיד מרושין

מנהל מחלקת-האופנה שליד משרד-המיסחר-התעשייה, לוי, עזב את תפקידו, ופתח לו עסק פרטי. לפי השמועות היתה סיבת התפטרותו נעוצה בחילוקי-דיעות בינו לבין השר הממונה עליו, דוב יוסף, על רקע אופן גיבול המחלקה.
אולם ליודע-ידבר נראה היה שהסיים לא היו חריפים כל-כך למרות הכל. ההי כחה: לוי עזב את המחלקה כשבדין רישיון לפתיחת חנות למוצרי-הלבשה****, רישיון לרכישת בדים וגם רישיון לאשראי לנקודות-הלבשה.

המומחה ה-125

עם שוך קרבות מילחמת-השיחורר פשט רבי-אלוף יעקב דורי את מדי הרמטכ"ל, ומונה כראש אגף המדע במשרד ראש-הממשלה. זמן קצר לאחר-מכן הגיע למסר

במשך החודש האחרון צומצמה אספקת הנייר לעיתונים היומיים במידה שכימעט חיסלה את תפקידם הציבורי הביקורתי, ואילו השבועונים לא קיבלו נייר כלל. אם היפיעו בכלל, היה זה תודות לסיפורים מסובכים שאינם יכולים להימשך לימים רבים. אינרופה לחלל כנן האשמות — ייתכן שהשר הנוכחי ופקידיו, שהם חדשים בתפקידם זה, אינם אשמים, וכי קודמיהם גידלו את הבורס המקהה עתה את שינינו. אולם העובדה בעינה עומדת: מאיימת עתה על כולנו סכנת-כלייה גמורה, סכנה שלא היתה עוד כחריפותה מאז קום המדינה. מצב אפל זה הושחר השבוע עוד יותר כשקם שרי-המיסחר-התעשייה בכנסת ור אמר, כתשובה לשאלתה של ח"כ אוסוויי

הרמטכ"ל, רבי-אלוף יעקב, במיסדר צה"ל לפני המיל.